

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

II. In quo consistat formalis ratio signi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

fumus ad ignem, neque causa ad effectum significandum, neque effectus ut nos faciat deuenire in causâ cognitionem instituta sunt. Excipiem ego effectus in quibus principia intendunt speciem conferuare, quales sunt omnes viuoci, quia horum productio instituitur à natura ut principium creatum ex se defectibile in effectu perseueret, & causa, quæ non potest se ipsam conferuare, in effectu eiusdem naturæ, vel quem eiusdem naturæ intendebat producere, intendit suam durationem protendere. Ob hanc rationem Filij Patrum imagines appellantur, & in similitudinem naturæ produci dicuntur, & quasi Patrum loco à natura constituuntur, ut horum memoria in illis tanquam in signo, & imagine perseueret. Ex his proprietatibus rectè signum in vniuersum definitur, *Quod institutum est ut nos faciat deuenire in cognitionem alius.* Hac definitione comprehenduntur voces significatiuæ, quæ ex hominum consensu institutæ sunt ad obiecta significanda, comprehenduntur etiam alia signa artificialia, sicuti Cæsaris pictura, quæ ab artifice effecta est, ut nos faciat in cognitionem Cæsaris deuenire, & tubæ seu campanæ sonitus qui ex hominum consensu, verbis aut consuetudine insinuat deferuit, ut nos faciat deuenire in cognitionem ineundi prælij, vel lectionis legendæ. Comprehenduntur etiam signa naturalia, veluti sunt cognitiones respectu suorum obiectorum, ad quæ repræsentanda instituuntur, & filij respectu Parentum, & effectus respectu causarum viuocarum. In his comprehendi vult P. Rubius supra gemitus, & suspiria, quia instituta sunt à natura, ut tristitia animalis significet; ego verò potius dicerem instituta esse in naturæ leuamen, quod mediis illis intenditur, & ea à propria signi ratione excluderem.

Disputant nonnulli an de ratione signi sit ut obiectum quod significet ab ipso realiter sit distinctum. Censeo de ratione signi non esse distinctionem à re significata, quia potest dari cognitio reflectens supra se ipsam, quæ se ipsam repræsentet, & consequenter sit signum sui ipsius. Similiter in signis externis, & instrumentalibus hæc dictiones *vox*, & *nomen*, se ipsas significant, quia prima significat omnem vocem, & consequenter se ipsam cum sit vox, secunda quia significat omne nomen, & cum ipsa nomen sit, sit se ipsam significare. Neque inconueniens est idem ex cognitione sui ducere in aliam cognitionem sui ipsius, quod sufficit ad rationem signi, quia non est de ratione huius ducere in cognitionem primam rei significatæ, sed sufficere ducere in aliquam rei cognitionem, etiam si res supponatur iam cognita.

De signorum diuisione dixi Controu. I. Summul. Punct. 2. num. 5. solumque addendum occurrit ibi dictis cognitionem, quæ est signum formale sui obiecti posse etiam dici signum instrumentale, & non solum per se ipsam formaliter obiectum repræsentare, sed media sui cognitione ducere in cognitionem sui obiecti, eo enim ipso quod quis reflexè cognitionem agnoscat in ipsa tanquam in obiecto prius cognito cognoscit illius obiectum.

PUNCTUM II.

In quo consistat formalis ratio signi.

1. **I**N signorum naturalium ratione formali assignanda nulla est difficultas, certum enim est hæc per se ipsa repræsentare suum obiectum, vel ducere in cognitionem illius, sic cognitio nullo superaddito formaliter significat suum obiectum, & suspirium, gemitus, & fumus per se ipsa ducunt in cognitionem suorum obiectorum, quorum sunt signa saltem impropria, aut propria, ut non pauci volunt. Ita difficultas est de signis, quæ non naturaliter per se ipsa, sed ex libera hominum impositione significant.

2. Audiendi non sunt qui asserunt signa ad placitum constitui per relationem quandam prædicamentalem, quæ resultat in vocibus, ex hominum conuentione, qua statuerunt voces hanc vel illam significationem habuisse, quia ut probabo Controu. 5. Metaphysic. Punct. 2. nulla relatio prædicamentalis fundamento & termino superaddita admittenda est, & etiam si admitteretur, alienum est ab omni ratione asserere ex voluntate hominum, quæ iam per annorum multa millia millium præterit, nunc resultare in voce, quam profero accidens quoddam reale intrinsecum.

3. Fert communis sententia rationem formalem signi in vocibus, & aliis signis ad placitum esse extrinsecam denominationem precedentem à voluntate illorum, quibus datum fuit nominibus aut rebus significationem imponere, ita tenent omnes Doctores, præter paucos, qui asserunt rationem formalem signi consistere in relatione prædicamentali fundamento intrinseca, illique superaddita. Verumtamen, quia nonnulli asserunt extrinsecas denominationes importare ens rationis, ideo asserunt rationem signi dicere formaliter ens rationis. Alij verò qui tenent extrinsecas denominationes dicere quoddam ens morale in hoc ente morali rationem signi constituunt. Illi verò qui defendunt extrinsecas denominationes nihil addere supra fundamenta, à quibus dicuntur trahere originem, & ab his nullo modo distingui, consequenter defendunt signum nihil aliud dicere, quam vocem aut rem tanquam materiam, & liberam voluntatem, qua homines statuere per talem vocem aut rem in cognitionem deueniri talis obiecti, non retractatam, neque per non vsum, aut per vsum oppositum reiectam. Extrinsecas denominationes non esse entia rationis, neque à fundamentis distingui probabo Controu. 12. Metaphysic. Punct. 5. iuxta quam sententiam constituens rationem signi in extrinseca denominatione teneor asserere signum pro materiali dicere vocem aut rem, quæ extrinsecè in ratione signi constituitur, & pro formali voluntatem hominum, ex vi cuius statuere per hanc vocem seu rem deueniri in cognitionem talis obiecti habitualiter perseuerantem, ex eo quod non sit retractata, aut per non vsum, seu per contrarium vsum abolita.

4. Ratio est facilis, ex eo enim præcisè, quod Adamus voluerit hac voce *homo* deueniri in cognitionem animalis rationalis constituta fuit in actu primo illud significans, & facta est nomen eius, iuxta illud Genes. 1. *Omne enim quod vocauit Adam animæ viuens ipsam est nomen eius.* Neque quidquam aliud præcessit, aut est in rerum natura, ex vi cuius hæc vox homo constituta fuerit significatiua nostræ speciei præter Adami voluntatem. Sic in aliis vocibus, quæ institutæ sunt in quacumque lingua ad hoc vel illud obiectum significandum nihil aliud potest excogitari, ex vi cuius significationem habere dicantur, præter communem hominum consensum, aut voluntatem illius, qui idiomatis ad quod vox illa pertinet author fuit. Neque ex alio capite sono campanæ audito intelligimus tempus esse lectionem adeundi, nisi quia hominum voluntate fancitur, ut quotiescumque hæc campana pulsatur tempus esse adeundi lectionem intelligatur. Sic sæpe conuenire solemus, ut quotiescumque rem aliquam videndam obiciamus in cognitionem huius euentus, illiusve voluntatis, quam exprimere volumus deueniendum esse. Pleraque institutum signa, quibus verborum loco vrimur, nostrisque pandimus affectus, ex eo præcisè quod liberè statuerimus hanc vel illam rem hoc signo dato intelligendâ esse.

5. Obiicies: voluntas illa, quam assignauimus, habet pro obiecto rationem signi: ergo non est ratio formalis signi, cum hæc se teneat ex parte obiecti, ad quod terminatur voluntatis actus, qui non fertur in seipsum. Respondeo voluntatem illam non habere pro obiecto virtutem significandi, per quam formaliter signum constituitur, sed significationem actualem, quæ est actus illius potentie, quam formaliter constituit voluntatis actus. Itaque talis actus per se ipsum in genere causæ formalis constituit signum in ratione signi, hoc est, potens significare, & respicit tanquam obiectum significationem actualem realiter distinctam à ratione signi, sicuti præceptum superioris respicit tanquam obiectum rem præceptam, cuius obligationem inducit, & per se ipsum formaliter inducit obligationem, & est ratio formalis obligandi, ex vi cuius subditus manet obligatus ad exequendum obiectum talis actus. Idem contingit in institutione monetæ, voluntas enim Principis, ex vi cuius moneta instituitur, respicit tanquam obiectum homines tanti habere metallum hoc sic elaboratum, hisque signis excusum, & formaliter constituit tale metallum cum valore, ratione cuius tanti habeatur, formalis autem monetæ ratio non consistit in hac æstimatione actuali, quæ est obiectum actus, ex vi cuius moneta instituitur, sed in illo valore, qui est ratio formalis monetæ, & formaliter consistit in actu Principis ad hanc æstimationem actualem terminato.

6. Obiicies secundò: Ratio formalis signi consistit in actu voluntatis,

voluntatis, ex vi cuius vox, aut res in ratione signi instituitur: ergo qui cognoscit signum debet cognoscere talem actum, quia nequit cognosci signum, quin cognoscatur ratio formalis, ex vi cuius constituitur, sicuti nequit videri album, quin videatur albedo, per quam formaliter subiectum constituitur album. Sed sic est quod plures cognoscunt rem hanc, & illam vocem esse signa, quin cognoscant aliquem voluntatis actum, ex vi cuius talia signa fuerint constituta: ergo ratio formalis signi non consistit in actu voluntatis. Recte monet Hurtadus disput. 8. sect. 3. §. 12. difficultatem hanc communem esse in omnium sententia, siue enim dicatur rationem signi consistere in ente rationis, aut in relatione reali, aut moralitate aliqua, cognoscimus hanc vocem homo signum esse animalis rationalis, absque eo quod apprehendamus ens rationis, realem relationem, aut aliquam moralitatem. Quod si dicas aliquid horum, in quo constituitur rationem signi semper apprehendi, cum signum apprehenditur, eadem ratione dicam ego apprehendi semper actum voluntatis, ex vi cuius signum est institutum, experientia enim aequè vtrique refragatur, aut suffragatur. Hoc praemisso respondet Hurtadus album non posse videri sine albedine, quia hæc est tota videndi ratio, quæ seclusâ subiectum materiale videri nequit, posse tamen cognosci per intellectum album materiale, quin cognoscatur albedo. Eademque ratione posse cognosci signum materiale, hoc est materia, cui contingit ratio formalis signi quin hæc cognoscatur, & ex cognitione signi materialis duci in cognitionem rei significatæ non cognito actu voluntatis, ex vi cuius formale signum constituitur. Non placet solutio, licet enim verum sit posse cognosci signum materiale, hoc est materia signi secundum se, non cognita ratione formali signi, hæc materia signi, seu hoc materiale signum secundum se sumptum non ducit in cognitionem rei significatæ, ex eo enim quod quis percipiat hanc vocem homo, quæ est signi materia non deueniet in cognitionem animalis rationalis, si non cognoscat talem vocem constitutam esse ad significandum animal rationale, quod est cognoscere esse signum formale, & hoc ipsum cognoscere.

Respondet Arriaga disput. 13. sect. 2. num. 25. cum primo addiscitur lingua semper cognosci voluntatem, si non primi inuentoris, saltem eorum qui tunc loquuntur, & ideo semper interrogatur: *Quid tu dicere per hoc? Quid Latini, aut Graeci per hoc verbum intelligunt?* semel autem comparato illo verbo cum re significata, potest deinceps excitare eas species, seu significare in actu secundo, etiam si non excitet species de voluntate legislatoris, vel aliorum, quod, inquit, in excitatione specierum passim experimur, & in discursu patet: acquirimus enim conclusionem dependentem à præmissis, postea tamen manet in nobis species de ipsa conclusione, etiam si non recordemur præmissarum. Dedit eadem ferè Arriaga verba, quia mihi difficilem sensum reddunt, noluique aliis difficiliorem reddere. Exemplum adductum suadet cognitam rem ex signo posse sui speciem relinquere, ex vi cuius iterum cognoscatur signo non cognito, quod ego non inficior, verumtamen eandem rem posse iterum cognosci immediatè formaliter ratione signi, quo in actu secundo significatur signo non cognito, omnino alienum est à veritate, quia signum istud ducit in cognitionem rei significatæ media sui cognitione: ergo etiam si cum primùm linguam didicerim, cognouerim rationem formalem signi, & ex vi huius rem significatam, si iterum eandem rem sum cognosciturus non præcisè ex speciebus, quas ipsa prius cognita reliquit, sed ex signo, quo illam prius cognoueram, iterum debeo signum cognoscere, & consequenter rationem formalem illius. Secundò omnino falsum est pueros cum primùm linguam addiscunt cognoscere voluntatis actum, per quem voces constituuntur formaliter signa, non enim puer dum primo percipit voces linguæ, quam addiscit, perfectius cognoscit illarum significationem, quàm iam linguæ peritus, sed postea dum linguam dedit sepe non cognoscit actum voluntatis, quo voces constituuntur significatiuæ: ergo neque illum cognouerunt, dum prima linguæ elementa addiscebant. Deinde si pueri omnes, dum primo linguam didicerunt, actum voluntatis, ex vi cuius imposita fuit significatio voci, cognouerunt, quomodo iam grandiores effecti ferè omnes obliui sunt talem actum? vix enim vnum reperiemus Scholasticis litteris non instructum, qui huiusmodi voluntatis actum agnoscat.

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I.

Ceterum necessum non est cognoscere actum voluntatis in quo consistit ratio formalis signi, nisi valde confusè, ita vt nullam illius rationem possit reddere intellectus, mille exempla suadent, cognoscit enim quisque rusticus se esse dominum bouis, aut affini, quem emit, & penitus ignorat, in quo consistat formalis ratio domini, neque vnquam cogitavit de actu, quo venditor efficaciter voluit emptorem vti re venditâ citra omnium iniuriam, in quo consistit formalis ratio domini. Cognouit etiam ignarus quisque se matrimonium contraxisse cum propria vxore, & nihil cogitat de mutuo consensu, in quo sita est formalis matrimonij ratio. Insuper scit quis hoc animal esse hominem, hoc leonem, illud equum, & leporem aliud, nunquamque in mentem venit ratio formalis constitutiua harum specierum, de qua interrogatus nullam poterit rationem reddere. Respondeo ergo ad cognoscendam rem aliquam non quidditatiuè, & distinctè ea ratione, qua cognoscitur conceptus definitionis, sed confusè & indistinctè eo modo, quo res cognoscitur conceptu definiti, necessum non esse cognoscere rationem formalem constitutiua vt distinctam ab aliis rebus, sed cognitione quadam, ex vi cuius intellectus illam adhuc non percipiat vt distinctam ab aliis rebus ea ratione, qua cognoscitur principium rugiendi per conceptum respondentem huic voci leo, & cognoscitur mutui coniugum consensus per conceptum respondentem huic voci matrimonium, quâ etiam ratione cognoscitur actus, ex vi cuius vox constituitur significatiua, cum concipimus vocem illam habere rationem signi, etiam si intellectus non valeat discernere inter actum constitutiuum signi, & constitutiua aliarum rerum, neque de illo distinctè cogitare.

Ratio imaginis seu signi in pictura consistit in similitudine, quam habet cum prototypo secundum externam figuram, & in eo quod depicta sit ex intentione representandi tale obiectum, seu iam depicta inscriptione aliqua, seu alio externo signo ordinata sit à Domino, & representet obiectum aliquod cum quo similitudinem habet. Sic sæpè solemus picturis, quæ primo effectæ fuerunt ad hoc obiectum representandum vt ad alia obiecta valde distincta referenda, & modò sancti Iacobi titulo picturam inscribere, quæ antea profani militis titulo erat inscripta. Ob hanc ordinationem extrinsecam pictura dicitur Cæsaris imago, & Cæsar non dicitur imago picturæ, quia etsi similitudo eadem sit respectu vtriusque, pictura ordinata est vt Cæsarem referat, Cæsar verò non institutus est, neque effectus vt inferat picturam.

PUNCTUM III.

De vocum significatione.

Voces naturaliter significare, seu signa naturalia esse obiectorum sensere Socrates, & Cratylus teste Platone in Cratyllo. Consensere Pythagoræi ex Reuxippo lib. 1. de prædicamentis, & Heraclitus vt refert Ammonius. Hanc naturalem significationem tribuebam vocum proprietatibus, litteræ enim quædam sunt vehementiores spiritus, quædam leniores, quâ proprietate aliisque similibus possunt naturas rerum indicare.

Aristoteles 1. Perierm. cap. 1. & 2. negat voces naturaliter significare, atque tantum ex libera hominum impositione significationem habere, vnde nomen, & verbum definit vox significatiua ad placitum. Ex antiquis sic huic sententiæ subscripsit Diodorus Philosophus vt ex Ammonio refert P. Smigletius disputat. 12. questio. 2. vt suis seruis coniunctionum nomina imponderet, vt vnum vocaret quoniam, alium ergo, aliumque sicut, vt suam exerceret libertatem in significatione nominum imponenda. Ratio adducta ab Aristotele hæc est, quæ sunt à natura sunt communia apud omnes, vt patet in conceptibus, qui cum naturaliter res significant, iidem sunt apud omnes, atqui voces non sunt eadem apud omnes, sed diuersæ pro diuersitate nationum, & idiomatum. Neque solum diuersæ voces eidem rei iuxta diuersa idiomata respondent, sed etiam eadem vox apud diuersos diuersa significat, hæc enim vox lego apud Hispanos nomē est significans hominem laicum, & apud Latinos est verbum significans actionem, quâ intellectus præmissa oculorū visione percipit ea quæ

K 3 quæ